

Ds. H.J. van der Veen

Jezus huilde

Bijbelstudies over emoties

Vergelijkbare bijbelstudies van KokBoekencentrum Uitgevers:

L.W. den Boer, G.J. Mink, J.W. Sparreboom & H.J. van der Veen: *Volhouden! Bijbelstudies over Hebreëën 11*

Iwan Dekker & Mathilde Schouwstra: *Breder langer dieper hoger. Tien bijbelstudies met portretten uit Gods wereldwijde kerk*

Pieter L. de Jong: *Jezus en de mensen met geld. Bijbelstudies over bezit en rijkdom*

Arjan Markus: *Heel het leven. 10 regels voor discipelschap*

Stefan Paas & Gert-Jan Roest: *Komedie in vier bedrijven. Bijbelstudies over Jona*

Stefan Paas, Gert-Jan Roest & Siebrand Wierda: *Geloven in de marge. De eerste brief aan Korinte*

Stefan Paas, Gert-Jan Roest & Siebrand Wierda: *Eten met Jezus. Bijbelstudies over maaltijden in Lucas*

Stefan Paas & Siebrand Wierda: *Ontworteld. Bijbelstudies over Daniël 1 - 6*

Stefan Paas & Siebrand Wierda: *Zinvol leven. Prediker*

Bernhard Reitsma: *Onvoorstelbaar. Bijbelstudies over de gelijkenissen van Jezus*

Bernhard Reitsma: *Adembenemend. Nieuwe bijbelstudies over de gelijkenissen van Jezus*

André F. Troost: *Kom tot rust. Het bijbelboek Hebreëën: medicijn tegen keuze-stress*

H.J. van der Veen: *In Zijn spoor. Bijbelstudies over discipelschap*

H.J. van der Veen: *In gesprek. Bijbelstudies over ontmoetingen met Jezus*

H.J. van der Veen: *Opgeheven handen. Bijbelstudies over het gebed*

Jezus huilde

Bijbelstudies over emoties

Ds. H.J. van der Veen

KokBoekencentrum, Utrecht

Ontwerp omslag: Mulder van Meurs
Lay-out en dtp binnenwerk: Gerard de Groot

ISBN 978 90 239 5592 4 (boek)
ISBN 978 90 239 5595 5 (e-book)
NUR 707
www.kokboekencentrum.nl

De bijbelteksten in deze uitgave zijn ontleend aan de Herziene Statenvertaling,
© 2010 Stichting HSV

© 2019 KokBoekencentrum Uitgevers, Utrecht

Alle rechten voorbehouden.

Uitgeverij KokBoekencentrum vindt het belangrijk om op milieuvriendelijke en verantwoorde wijze met natuurlijke bronnen om te gaan. Bij de productie van het papieren boek van deze titel is daarom gebruikgemaakt van papier waarvan het zeker is dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid. Ook is het papier 100% chloor- en zwavelvrij gebleekt.

Inhoud

Woord vooraf	7
Inleiding	9
1. Ontferming	14
Jezus is bewogen <i>Mattheüs 15: 32a</i>	
2. Boosheid	24
Jezus toorn <i>Markus 3: 5a</i>	
3. Blijdschap	34
Jezus verheugt Zich <i>Lukas 10: 21a</i>	
4. Liefde	44
Jezus heeft lief <i>Markus 10: 21a</i>	
5. Tranen	53
Jezus huilt <i>Lukas 19: 41</i>	
6. Verlangen	62
Jezus verlangt <i>Lukas 22: 15</i>	
7. Droefheid	72
Jezus is bedroefd <i>Markus 14: 34</i>	

Woord vooraf

Onze tijd staat bol van de emoties. De sociale media spelen daarop in. Sinds het einde van de vorige eeuw worden speciale televisieprogramma's gemaakt waarin doelbewust op de gevoelens van de kijkers wordt gefocust. De kijker raakt daardoor ontroerd en kan met de hoofdpersoon meeleven. Het gaat namelijk om 'echte' mensen in hun emotionele situatie. Voor deze programma's is zelfs een nieuwe term bedacht: emotie-tv.

In het najaar van 2017 zat een groep predikanten uit verschillende kerkgenootschappen in Sliedrecht bij elkaar. Op verzoek van een van de predikanten bespraken wij een lezing van Ds. P. den Butter. De titel van de lezing was 'het emotionele leven van de prediker'. Als reden voor deze bespreking werd genoemd dat het belangrijk is met elkaar in gesprek te gaan over dit onderwerp. Ook predikanten kennen een emotioneel leven. De geïnteresseerde lezer doet er goed aan deze lezing ook eens naluisteren (www.haamstedeconferentie.nl).

Tijdens deze bijeenkomst werd de vraag gesteld: 'Wie van jullie heeft er wel eens een preken-serie gehouden over het emotionele leven van Jezus?' Een positief antwoord bleef uit. Iemand wist nog wel te melden dat er maar heel weinig literatuur over dit onderwerp is verschenen, behalve dan het boek van B.B. Warfield *The Emotional Life of our Lord*. Dit boek is te vinden op internet.

Deze bijeenkomst heeft mij uitgedaagd om de handschoenen te pakken. De lezer vindt in dit boek een weergave van de preken die ik in het voorjaar van 2018 in Sliedrecht over dit onderwerp heb gehouden.

Graag wil ik Joska Haak en Gerrit van den Toren hartelijk bedanken voor hun inzet. Zij hebben de tekst grondig gelezen en van commentaar voorzien. Hun toewijding heeft dit boek verrijkt.

Het is mijn gebed dat deze bijbelstudies de lezers beter zicht geven op de plek die emoties in hun leven inneemt. Ik hoop dat hun gevoelsleven wordt gevormd en verdiept door de ontmoeting met de Heere Jezus. Hij was een emotioneel Mens.

Sliedrecht, juli 2018

Ds. H.J. van der Veen

Inleiding

Gevoel en emotie

Wij gebruiken de woorden 'gevoel' en 'emotie' vaak door elkaar. Het is daarom nog niet zo gemakkelijk om het verschil tussen deze woorden weer te geven.

Het woordenboek omschrijft 'gevoel' als het vermogen om iets te voelen en 'emotie' als een plotselinge ontroering. Wij bezitten het vermogen om iets te voelen en in ons dagelijks leven overkomen ons allerlei emoties.

Het emotionele leven van ieder mens is verschillend. Sommige mensen beschikken over een breed scala aan gevoelens en andere mensen hebben een beperkt gevoelsleven. De ene mens kan zijn gevoelens gemakkelijk uiten, terwijl de andere mens dat juist moeilijk vindt.

Er zijn emoties die tegelijkertijd zichtbaar kunnen worden: we kunnen bijvoorbeeld huilen van blijdschap. Er zijn ook emoties die tegengesteld zijn: we kunnen niet op hetzelfde moment boos en blij zijn. Emoties kunnen na verloop van tijd veranderen: we kunnen vandaag boos op iemand zijn, terwijl we morgen verdriet over hem hebben. Emoties geven kleur aan ons leven. Ze helpen ons om beter te begrijpen wat er in een ander omgaat.

Basisgevoelens

In de psychologie is veel onderzoek gedaan naar onze gevoelens. Elk mens kent acht basisemoties, namelijk liefde, angst, vreugde, woede, verdriet, verbazing, schaamte en walging. Deze basisemoties worden vaak samengevoegd tot vier B's: blij, bedroefd,

bang en boos. Deze emoties komen bij elk mens en in iedere cultuur voor. Deze basisgevoelens zijn dus universeel.

In elke cultuur wordt echter anders met gevoelens omgegaan. In sommige culturen wordt het niet op prijs gesteld als iemand zijn emoties de vrije loop laat, terwijl in andere culturen mensen worden aangemoedigd hun emoties te tonen.

Kerk en gevoel

Op 31 oktober 2017 schreef Herman Selderhuis op verzoek van de Evangelische Omroep een brief aan de protestanten in Nederland. Hij schrijft: ‘Het valt me sowieso op dat jullie in Nederland heel veel met gevoel bezig zijn. De kerkdienst moet een goed gevoel geven en jullie gaan alleen naar de kerk “waar je je thuis voelt”. Dat geloof en gevoel niet altijd sporen, ontgaat jullie nogal eens. Ik spreek uit ervaring als ik zeg dat een goed gevoel niet betekent dat het ook goed is tussen een mens en God. Ons probleem is niet ons gevoel, maar onze schuld tegenover de heilige God. Als je dat beseft, heb je ook een gevoel: een rotgevoel’ (*EO-Visie*, nr. 43 jaargang 2017).

Er is in de kerk meer ruimte gekomen voor ons gevoel. De keuze van de liederen speelt daarbij een belangrijke rol. Ook in de preek neemt het gevoel een grotere plaats in. Toch moeten we op dit punt op onze hoede zijn. Als in de kerk alles draait om ons gevoel, dan is dat een ernstige versmalling. In de kerk wordt niet alleen een appèl gedaan op ons gevoel, maar ook op ons hart en verstand, onze wil en handen.

Bijbel en gevoel

Wij ontmoeten in de Bijbel emotionele mensen. Sara is blij als Izak wordt geboren (Genesis 21: 6). Naomi is diep bedroefd als zij terugkeert in Bethlehem (Ruth 1: 20). David hoopt dat God zijn droefheid van hem afneemt en hem een gevoel van blijdschap geeft (Psalm 42). Elia voelt zich door iedereen in de steek

gelaten (1 Koningen 19: 4). Paulus is bedroefd (Galaten 4: 19 - 20) en blij (Filippenzen 1: 4).

Niet alleen de mensen in de Bijbel hebben gevoelens, maar de Bijbel zelf roept ook bij mensen emoties op. Tijdens het lezen van de Bijbel worden wij geraakt. God wekt door Zijn Woord bijzondere gevoelens in ons op. Soms zijn die gevoelens zo sterk dat we erdoor overweldigd worden. Soms zijn ze zo zwak dat we ze amper opmerken. We kunnen bovendien een periode in ons leven hebben waarin we vurig verlangen naar een nieuwe ervaring van Gods aanwezigheid. God wil de Bijbel gebruiken om dat verlangen te vervullen.

De Heilige Geest en gevoel

Jonathan Edwards (1703 - 1758) behoort tot een van de grootste opwekkingspredikers in Amerika. In 1733 breekt er in zijn gemeente Northampton een opwekking uit. Deze opwekking bereikt haar hoogtepunt in de winter van 1734. In zes maanden komen bijna 300 mensen tot het geloof in de Heere Jezus. Deze opwekking gaat gepaard met heftige lichamelijke uitingen. Gemeentelieden beginnen onder de prediking te schudden en te schreeuwen.

Naar aanleiding van deze opwekking schrijft Edwards in 1743 zijn beroemde boek *Religious Affections (Godsdienstige Gevoelens)*. In dit boek maakt hij scherp onderscheid tussen verschillende gevoelens. Sommige gevoelens komen voort uit de mens, andere zijn vrucht van het werk van de Heilige Geest.

Dit onderscheid kan het beste verduidelijkt worden aan de hand van een voorbeeld. We ontmoeten in de Bijbel regelmatig huilende mensen. Toch zit er een groot verschil tussen de tranen die wij schreien over een ziek kind en de tranen die wij schreien vanwege onze zonden. De eerste tranen komen voort uit onze menselijke emotie. De tweede tranen zijn het gevolg van het werk van de Heilige Geest in ons hart.

De Heilige Geest wekt geestelijke gevoelens in ons hart op die wij van nature niet kennen. Hij schenkt ons geestelijke droefheid over onze zonden, geestelijke hoop in de beloften van God, geestelijke dankbaarheid voor Gods goedheid en genade, geestelijke vrees voor Gods bedreigingen, geestelijke vreugde in Gods nabijheid. Al deze gevoelens komen niet voort uit ons menselijk bestaan, maar zijn vrucht van de Heilige Geest in ons leven.

We doen er goed aan ons tijdens de bijbelstudies voortdurend de vraag te stellen uit welke bron onze emoties voortkomen. Er zijn algemeen menselijke emoties en er zijn bijzondere geestelijke emoties.

Geloof en gevoel

Het gevoel speelt in ons geloofsleven een belangrijke rol. Zodra wij door het geloof aan de Heere Jezus worden verbonden, zullen we verschillende emoties ervaren. Het gevoel van blijdschap doet ons huppelen van zielenvreugde. Het gevoel van schuld doet ons tranen schreien van verdriet.

Na verloop van tijd kunnen die emoties naar de achtergrond verdwijnen. Dat verschijnsel roept bij ons vragen op: Is ons geloof wel echt? Heeft God ons misschien verlaten? Hebben wij ons misschien vergist?

Een van de moeilijkste lessen die wij moeten leren is om niet op ons gevoel te vertrouwen. Gods Woord geeft veel meer houvast dan ons gevoel. Tim Keller geeft daar een mooi voorbeeld van: 'Piloten die door de wolken vliegen, moeten handelen naar wat hun instrumenten ingeven, zelfs als dat haaks staat op wat ze zelf duidelijk denken waar te nemen aan wat onder en boven is. Doen ze dat niet, dan loopt het slecht met hen af. Als we door wolken van voor- en tegenspoed vliegen, moeten we niet blindvaren op onze gevoelens van zelfredzaamheid of wanhoop, maar vertrouwen op onze genadige, wijze God' (Tim Keller samen met Kathy Keller, *Psalmendagboek, een jaar lang leven met de liederen van Jezus*, blz. 70).

Jezus en emoties

Het is opvallend hoe rijkgeschakeerd het gevoelsleven van Jezus is. Hij is bewogen, Hij toornt, Hij verheugt Zich, Hij heeft lief, Hij huilt, Hij verlangt en Hij is bedroefd.

De Heere Jezus uit deze emoties, omdat Hij niet alleen echt God is maar ook echt mens. Hij heeft ons vlees en bloed aangenomen. Hij is ons volkomen gelijk geworden met uitzondering van de zonde. Hij is onze Immanuël, God met ons (Mattheüs 1: 23). Wij kunnen Jezus niet diep genoeg in het menselijke vlees trekken. Hij kan immers volkomen medelijden met ons hebben (Hebreeën 4: 15). Hij kent ons door en door. Hij weet uit ervaring hoe ingewikkeld ons gevoelsleven in elkaar zit. Hij weet er alles van en Hij weet er raad mee.

Laten wij daarom niet langer aarzelen om ons te verdiepen in het emotionele leven van Jezus.

Gespreksvragen

1. Het emotionele leven van ieder mens is verschillend. Kun je omschrijven hoe jouw emotionele leven eruit ziet? Vind je het makkelijk of moeilijk om je emoties te tonen?
2. Elk mens kent acht basisemoties. Welke emoties komen bij jou veel of weinig voor?
3. In de kerk mag er ruimte zijn om je gevoelens te uiten. Hoe ervaar je dat in je eigen gemeente? Is er ook ruimte voor een 'rotgevoel'? Of voor gevoelens van boosheid en angst?
4. Welke persoon in de Bijbel spreekt jou het meest aan? Geef eens een omschrijving van zijn of haar gevoelsleven.
5. Kun je voorbeelden noemen van algemeen menselijke emoties en van bijzondere geestelijke emoties?
6. Welke rol speelt de Heilige Geest in jouw geloofsleven?
7. Wat geeft jou meer houvast: je geloof of je gevoel?
8. Jezus was een emotioneel mens. Welke troost ligt daarin opgesloten?

In dit boek verdiepen we ons in het emotionele leven van Jezus. Hij kende een rijk gevoelsleven. Hij is bewogen, toornt, verheugt Zich, heeft lief, huilt, verlangt en is bedroefd.

In deze bijbelstudies vraagt de auteur zich af hoe onze emoties gevormd en verdiept kunnen worden in de ontmoeting met Jezus. Actuele thema's als geloof en gevoel en het werk van de Heilige Geest komen aan de orde. Dit boek wil ons helpen om een beter zicht te krijgen op de plek die emoties hebben in ons (geloofs)leven. Het kan ons leren beter met onze gevoelens om te gaan. Met gespreksvragen voor kringen.

H.J. van der Veen is predikant in de Hervormde gemeente te Sliedrecht. Van zijn hand verschenen eerder de bijbelstudieboekjes *In Zijn spoor* (3e druk), *In gesprek* (2e druk) en *Opgeheven handen*.

KokBaekencentrum.nl
UITGEVERS | UTRECHT

ISBN 978 90 239 5592 4

9 789023 955924
NUR 707